

AHMEDIJE ILI KADJANIJE

Od početka dvadesetog stoljeća muslimani u Pakistanu i Indiji prolaze složena, da ne kažemo teška, iskušenja glede svoje uzvišene vjere. Kada danas pitate muslimane s ovoga područja koji je pravi uzrok pojave Ahmedija, bez sustezanja će vam odgovoriti da je to kolonijalizam, koji je, da bi lakše ovladao tim prostorima i narodima, unio među muslimane zabunu potičući pojavu i razvoj dviju novih religioznih pokreta, Ahmedija i Behaija. Da bi otupili masovne oslobodilačke pokrete protiv sebe i svoje vlasti, koje su predvodili islamska ulema, imperijalisti su potakli osnutak i razvoj tih pokreta i osigurali im privilegirani položaj u sustavima vlasti.

Osnivač Ahmedija, odnosno Kadjanija Mirza Gulam Ahmed, rođen je oko 1839. godine u gradiću Kadjan u pokrajini Pendžab u Indiji, u obitelji koja je poznata po služenju i pružanju različitih usluga i potpora engleskom imperijalnom režimu. Njegov otac Murteda bio je sluga i pristalica engleske okupacije Indije. Mirza Gulam to priznaje u svojim spisima i to smatra najboljim i najkvalitetnijim aktivnostima svoje obitelji: *Guverner pokrajine je cijenio moga oca i on je na njegovom dvoru imao počasno mjesto. Otac je bio predani prijatelj Britanskog Carstva. Tijekom velike indijske pobune 1858. godine, moj je otac pružio Englezima dragocjenu pomoć u njenom slamanju, šaljući pedeset konjanika s oružjem i opremom koje je kupio i opremio svojim vlastitim novcem.*

S druge strane obitelj Murtede je bila iskreni prijatelj Sikama, najljućim neprijateljima islama. Kada su Sike pobijedile muslimane u Pendžabu i osvojile vlast, počinili su teške zločine nad njima. Ubijanje djece i staraca, silovanje žena i paljenje mnogih sela bila je svakodnevna praksa ovog neprijatelja. Za vrijeme rata muslimana i Sika u Pendžabu, obitelj Murtede je iselila, ali čim su Sike uspostavile vlast, vladar Pendžaba Maharadža Randžit Sing, zatražio je od njega da se vrati natrag u Kadjan sa svojom obitelji. Po povratku, vlasti Pendžaba mu vraćaju sva oduzeta imanja i zemljišta kao nagradu za njegovo pristrano držanje. Mirzin otac je imao značajnu ulogu 1857. godine u općoj mobilizaciji za britansku vojsku. Tom je prigodom poslao svog starijeg sina Kadira u jedinicu generala Nikelsona koji je ratovao protiv muslimanskih revolucionara. Gulam Ahmed se javno hvalio učešćem svoje obitelji u britanskoj vojsci protiv muslimana. Nikada tijekom života nije uputio riječ kritike engleskim kolonizatorima. Osnovno obrazovanje stekao je kod kuće, gdje mu je otac dovodio učitelje i nastavnike. Kada je navršio 29 godina zaposlio se u općinskom sudu u gradu Sjalkutu, s pristojnom plaćom. Bilo je to u vremenu od 1864-1868. Radeći na sudu naučio je engleski jezik i pristupio ispitu za sudskog službenika, ali je na ispitu pao. Sa suda je otišao i zaposlio se u uredu za poljoprivredu. Dok je radio taj

posao podigao je mnogobrojne tužbe protiv uzurpatora zemljišta njegova oca. Pisao je brojne tužbe i žalbe, tako da mu je jedno vrijeme bio to i jedini posao. Kada mu je 1876.godine umro otac Murteda, Mirza je objavio da je počeo dobivati nadahnuća (ilham) izravno od Boga. Povjesničari i njegovi biografi pretpostavljaju da je Mirza Gulam Ahmed bolovao od brojnih bolesti. Tvrde da je bolovao od histerije, melankolije, depresije i drugih. Umro je 26. svibnja 1908. godine od posljedica kolere., a naslijedio ga je njegov sljedbenik, liječnik Nurud-din, a ovoga sin mu Beširud-din Mahmud Ahmed, koji je umro 1967. godine, a nakon njega na čelo sljedbe dolazi Mirza Nasir Ahmed. Nakon osnivanja države Pakistan, sjedište Ahmedija je ostalo u Kadjanu u Indiji, gdje se još uvijek nalaze njihova svetišta i groblje u koje se ukopavaju zaslužni članovi pokreta, dok su ostali članovi pokreta na čelu s halifom Beširud-dinom Mahmudom otputovali u Pakistan i osnovali novi grad i nazvali ga *Rebva*, po ugledu na kur'anski ajet:

وَ أَوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَنوةٍ دَاتَ قَرَارٍ وَ مَعِينٍ

Muslimani ih uglavnom nazivaju Kadjanijama, dok oni sami sebe vole nazivati Ahmedijama. Podijeljeni su u dvije grupe. Dok Ahmedije ili Kadjanije vjeruju da je Mirza Gulam Ahmed *poslanik, od Boga poslat i očekivani Mesija*, druga grupa zvani *Lahorije* vjeruju da je Mirza Gulam Ahmed obnovitelj Kur'ana i islama u četrnaestom hidžretskom stoljeću i *obećani Mesija*. I jedni i drugi sebe nazivaju Ahmedijama tako da muslimani teško mogu uočiti razliku između ove dvije frakcije.

POJAVA KADJANIZMA

Javnost je za Mirzu Gulama Ahmeda doznala još 1880. godine kao islamskog misionara koji je vrijedno i uspješno pozivao u islam, ali i vodio vrlo oštre polemike s protivnicima islama. Sve do 1888. godine Mirza je uspješno širio učenje islama, oštro se sukobljavajući s protivnicima tvrdeći za sebe da spada u red najboljih *evlija*. Njegova predavanja ponekada su kod slušatelja stvarali zbrku i nedoumicu, pa i ljutnju na njega. On bi ih međutim uvjeravao da nije ništa rekao i uradio što bi se kosilo s odredbama islama. U mjesecu prosincu 1888. godine pozvao je svoje slušatelje i pristalice da mu polože prisegu (*mubajeu*), i to je bio prvi ozbiljan sukob s islamskim odredbama, s obzirom da se mubaje'a traži za civilnu, a ne vjersku vlast. Od početka 1889. godine Mirza Gulam je počeo primati od svojih pristalica prisegu. Te godine titulirao je sebe kao *obnovitelj stoljeća* ali i *zaduženim od Bogu (me'muru minellahi)*. Te su ga godine prvi puta uspoređivali s Isom Alejhis-selam kao *obećanim Mesijom*. Godine 1891. Mirza je objavio da je Isa a.s. umro i da je on *obećani Mesija* i *očekivani Mehdija*. Iste godine je osobno objavio da mu se Allah obratio i nazvao ga *obećanim Mesijom*.

PROGLAŠENJE MIRZE POSLANIKOM

Godine 1900. njegove ga pristale potajno, a zatim sve glasnije nazivaju *poslanikom* (*nebijjun*). Ponekada je pristajao na tu titulu, a ponekad bi ispravljao pristalice govoreći im: *Ja nisam pravi poslanik, nego nepotpuni ili djelimični. Ja sam obnovitelj vjere*. Dana 7.08.1900. jedan od njegovih vjernih pristalica Mevla Abdul Kerim u hutbi na džumi rekao je: *Znajte dobro ako u sporovima ne budete tražili posredstvo i arbitražu obećanog Mehdije (Mirze) i ne budete mu vjerovali kao što su ashabi vjerovali Poslaniku Muhammedu, činite teški grijeh kao što ga čine svi oni koji ne pripadaju Ahmedijama*. Nakon džume, Mirza Gulam Ahmed je posvjedočio njegove riječi rekavši okupljenima i Abdul Kerimu: *Ja sam ono što si u hutbi rekao*. Međutim savjetovao ih je da ga i dalje ne nazivaju poslanikom nego *nepotpunim poslanikom*, odnosno *djelimičnim poslanikom* i *muhdisom*. Međutim 1891. godine Mirza Gulam Ahmed javno je objavio da je *poslanik*¹⁰ (*nebijjun* i *resulun*), i odbacio djelimično i nepotpuno poslanstvo. U svezi nedorečenosti da li je poslanik ili je to samo djelimično, te odgovarajući na optužbe nakon što se proglasio poslanikom, odgovorio je njegov sin Beširud-din Mahmud izjavljujući da je s 1901. godinom završen prvi period Mirzine *misije*, a nakon nje započeo drugi period, to jest počinje njegovo *poslanstvo*. Godine 1904. u Kadjanskoj misiji dolazi do nove faze. Te godine Mirza se proglašava *Keršinom*, što na indijskim jezicima označava predmet obožavanja, to jest svetinjom. U kasnijim obraćanjima javnosti Mirza je pokušao objasniti nazive koje je on uveo u svoj nauk. Na mnogobrojne upite šta je to *muhdis*- obnovitelj vjere, odgovarao je: *Muhdis je poslat (od Boga) da obnovi prethodnu vjeru. On je poslanik s nepotpunim poslaničkim svojstvima*. Na pitanje šta je to *poslanik s nepotpunim obilježjima* (*nebijjun nakisun*), Mirza je odgovorio: *To je poluposlanik, to jest poslanik s djelimičnim obilježjima. On ima uvida u neke Božje tajne, štiti svoju Objavu kao što su poslanici štitali svoju od šejtana*. Iz spomenutih Mirzinih objašnjenja očito je da se u svojoj *misiji* koristio islamskim dostignućima na svim poljima. Na pitanje kako je dobio prvu objavu, odgovorio je: *Bog me je pozvao a potom je na mene poslao objavu kao što kiša pada po vama*. Na pitanje gdje mu je Božja objava koju mu je Bog objavio, odgovorio je: *Ja sam poslanik bez šerijata, jer su sve objave osim Muhammedove poništene. Prema tomu ja sam član Muhammedovog ummeta i poslanik također*. Upitan zašto sebe naziva nositeljem šerijata, a pri sebi nema ništa novo, Mirza je odgovorio: *Nije nositelj šerijata samo onaj koji je dobio objavu i iz nje proizveo šerijat, nego je nositelj i onaj koji šerijat tumači i određuje njegove norme. Ako*

---

mislite da nositelj šerijata mora donijeti nove propise, griješite. On se nije ustručavao u svojoj misiji citirati Kur'an kao dokaz i to je činilo glavnu prepreku da ga nazovu pravi imenom.

S obzirom da je sebe proglasio Mesijom, Mirza se u obraćanjima pristalicama trudio objasniti da Isa sin Merjemin je zapravo on, i da će se uskoro pojaviti u Damasku kod bijele munare Umejidske džamije. Pristalicama je objasnio da je riječ Damask, spomenuta u hadisu Božjeg poslanika koga citira Muslim u svom Sahihu, zapravo mjesto gdje će obećani Mesija doći potkraj svijeta, i da je on obećani Mesija.

UMJESTO ISLAMSKOG UMMET KADJANIJA

Mirza je tijekom obraćanja pristalicama često puta naglašavao da svaki poslanik mora imati *svoj ummet*, kao što se to u povijesti i događalo. U svom djelu pod naslovom: *Mir'at kemalatil-islam* Mirza piše: *Svatko tko tvrdi da je nositelj Božje objave, obavezan je dokazati Božji opstanak, dokazati da je Bog njemu poslao objavu, da o Božjoj objavi obavijesti narod, i formira ummet koji će vjerovati i svjedočiti da je poslanik i da je njegova objava uistinu od Boga.*

STAV ISLAMA PREMA AHMEDIJAMA

Dugo godina Mirza Gulam je prikrivao stvarne namjere. Za to vrijeme imao je brojne pristalice u Indiji i Pakistanu. Iako je među muslimanima stvarao nevjerice i nedoumice kada je govorio i poslanstvu i ilhamu, muslimani su ga slušali i masovno dolazili na njegova predavanja. Svi se slažu da je dobro obrazovan u brojnim islamskim znanostima. Međutim onog trenutka kada su ga njegove pristalice nazvale *poslanikom*, počele su masovne osude. Sve do 1953. godine te su osude bile na verbalnoj razini. Te godine protiv Ahmedija je podignuta sudska tužba i zahtjev muslimanskih organizacija da se Kadjanije sudski odvoje od islama i proglasi ih se drugom vjerom. U mjesecu siječnju 1953. godine na sveislamskom kongresu u Karačiju islamske organizacije podnose Zakonodavnom vijeću pakistanskog Parlamenta rezoluciju u kojoj traže da se svi oni koji se nazivaju Kadjanijama, a nose muslimanka imena, tretiraju kao pripadnici druge, neislamske vjere, i da im se u Pendžabu, kao i ostalim manjinama, osigura jedno mjesto u Parlamentu. Bio je to prvi službeni potez izdvajanja Kadjanija iz islamskog ummeta, iako su se čelnštvo i pristalice pokreta žestoko protivili takvoj odluci. Ono zbog čega su Kadjanije prognane iz islama njihova je tvrdnja da i nakon Alejhis-selama ima poslanika. Na tvrdnje da je Muhammed a.s. zaključni poslanik i da poslije njega nema poslanika, Ahmedije

odgovaraju: *Točno je da je Muhammed a.s. Hatimul-embija, ali to ne znači ono što vi mislite. Mi podrazumijevamo pod tim nazivom da ni jedan poslanik nakon Muhammeda ne može donijeti objavu koja se drugačija od Kur'ana. Treba naglasiti da u stavu Kadjanija po ovom pitanju postoje velike razlike. Može se slobodno zaključiti da je njihov stav prema pitanju hatimul-embijau mijenjan ovisno o vremenu i prilikama.*

STAV HINDUSA PREMA AHMEDIJAMA

Kao što smo na početku prikaza vidjeli, pored blagonaklonog stava Britanije i Sika, ni druge neislamske političke i vjerske organizacije nisu imale negativno stajalište prema ovom pokretu. Indijski Nacionalni Kongres, stranka koju je osnovao bivši predsjednik vlade Nehru, pozitivno se izjasnila 1939. godine o Ahmedijama. Jedan drugi hinduski prvak opisao je Kadjanije pozitivnije nego muslimane izjavljujući da je njihov *poslanik* iz Indije i da su sve njihove svetinje u Indiji. Kasnije će, a naročito sredinom dvadesetog stoljeća, mnoge vjerske organizacije podržavati Kadjanije u njihovim nastojanjima da stvore što veću zabunu i sukobe u muslimanskim redovima. Neposredno pred Drugi svjetski rat prve će se Kadjanije pojaviti u Europi u Danskoj, a nakon rata njihov će se broj naglo povećati a svoje će *džamije* sagraditi u Švicarskoj, Engleskoj, Nizozemskoj, Danskoj, Švedskoj, Norveškoj.

UČENJE KADJANIJA

Kao što smo naglasili u ovom prikazu Mirza Gulam Ahmed je na početku svoje *misije* naglasio da nije dobio u svojoj objavi mnogo čega novog u odnosu na kur'ansku objavu, ali je od Boga dobio drugačija tumačenja šerijata nego ga pružaju muslimani. Uglavnom se poslužio islamskim spoznajama o teološkim, fikhskim, hadiskim i drugim pitanjima, i na neprihvatljivi način ih tumačio. Evo samo nekih važnijih tumačenja ove bludne sekte:

*Mi priznajemo da je Muhammed *hatemul-embija*, ali to ne znači ono što tumače muslimani. Po nama to znači da svaki poslanik poslije Muhammeda mora imati njegovo pokroviteljstvo (tabi'un).

*Na pitanje gdje je u Kur'anu dokaz da je Mirza poslanik, odgovara da se taj dokaz nalazi u ajetu:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ...

On tvrdi da riječ *مَعَهُ* označava Mirzu Gulama Ahmeda.

*Kao dokaz da je Mirza *Obećani Mesija* citira hadis Muhammeda a.s. kojeg je u svojoj zbirci zapisao imam Muslim, a u kome se spominje riječ

Damask, i da to znači mjesto na koje će s neba sići na zemlju i preuzeti vlast na njoj.

*Mirza Gulam Ahmed tvrdi da svi koji umru, a budu pokopani na groblju u Kadjanu, izravno će u džennet. Otuda veliki interes pristalica ove sljedbe da se pokopaju na ovom groblju. Prema informacijama bogati Kadjanije plaćaju grobno mjesto na ovom groblju i po nekoliko milijuna dolara, pa otuda i bogati misionarski fondovi ove sljedbe.

*U Mirzino poslanstvo i objavu povjerovali su svi muslimani osim neznalica i smutljivaca, kako tvrde kadjanski izvori.

*Svi koji se protive Mirzinom poslanstvu i objavi su židovi, kršćani i pogani, prema tvrdnjama samog Mirze.

*Neprijatelji Kadjanija su pustinjske svinje, a njihove su žene iste kao kuje, tvrdi Mirza.

*Svi koji ne prihvaćaju moje poslanstvo i protive mi se, džehennemski su kažnjenici.

*Dužnost je Kadjanija da se s osobitim poštovanjem i ljubavlju odnose prema britanskoj kruni i njenoj vladi, jer su istinski prijatelji Ahmedija.

*Svi muslimani koji ne prisegnu *obećanom Mesiji* (Mirzi Gulamu), makar i ne čuli za njega, nevjernici su.

*Svi koji vjeruju u Musu a.s., a ne vjeruju u Isu a.s. i Muhammeda a.s., ili vjeruju u Muhammeda a.s. a ne vjeruju u *obećanog Mesiju*, ne samo da su nevjernici nego ustrajni i namjerni nevjernici.

Ovim posljednjim stajalištima Kadjanije su definitivno prekinuli vezu s muslimanima, jer su proglasili nevjernicima sve koji ne vjeruju u Mirzino poslanstvo. Tijekom posljednjih pedeset godina bilo je mnogo pokušaja pomirbe s Kadjanijama i njihovog vraćanja u okrilje islamskog minimuma. Na žalost oni su neprekidno ustrajavali na dva stajališta:

*Oni nisu nikada napustili islam tvrdeći da poštuju sve njegove temeljne odredbe.

*Imaju pravo na izdvojeno mišljenje u nekim bitnim islamskim pitanjima, kao što je ono glavno, uzrok razlaza, pitanje *hatimul-enbija'*. Islamska ulema je legitimno ustrajala na tvrdnji da su Kadjanije napustile islam čim su ustvrdili da ima poslanika i nakon Muhammeda a.s.

Dugo su se vodile sudske rasprave između muslimanskih organizacija i pokreta Kadjanija oko naravi ovog pokreta: da li je on političke i vjerske, religiozne naravi. Muslimanski predstavnici su predočili čvrste dokaze da se radi o političkom pokretu, koji ima cilj unijeti zabunu u muslimanske redove. Kadjaniska stajališta prema britanskoj kruni, njihov odnos prema glavnim neprijateljima islama i muslimana, Sikima, i njihovo neutralno stajalište prema protivnicima islama, učinilo ih je da su tretirani kao politički i ideološki protivnici islama. Nakon osnutka države Pakistan za ministra vanjskih poslova izabran je Zafrullah Kan, pripadnik Kadjanija. Završetkom prvog sudskog

spora s njima, islamske su institucije zatražile da se on razriješi dužnosti ministra vanjskih poslova, a na to mjesto imenuje musliman, jer su muslimani u Pakistanu većinska religija.

Tijekom kratke povjesti Kadjanizma bilo je vrlo poznatih članova ovog pokreta. Najpoznatiji među njima je svakako Abdu Selam, dobitnik Nobelove nagrade za teorijsku fiziku i direktor Instituta za teorijsku fiziku u Trstu. Nakon smrti pokopan je na groblju u Kadjanu, kao zaslužni član Kadjanija.